

H.F. 29.08.1939

En 70 aarig Eventyrer.

Skorstensfejermester P. M. Olesen, der i Morgen fylder 70, fortæller om et langt Liv i Arbejde, om gamle Dage og om sin interessante Passion: Skattefiskeri af enhver Art.

En 5 Aars Plan om at finde skatten i Stilling Sø.

EN af Byens ældste Håndværkere, en kendt gammel Høderemand, Skorstensfejermester P. M. Olesen, Badstuestræde 10, fylder i Morgen 70 Aar. 70 Aar er ingen Alder, og Olesen synes da ogsaa trods Aarene at have hele Ungdommens Livlighed og Humør. Behold. Men selvom han i de senere Aar saa at sige er blevet yngre Dag for Dag, er han alligevel paa sin Maade en Mand af den gamle Skole — dette taget i Ordets bedste Forstand. Vi fik et lille Indblik i denne hans Indstilling ved en Udtalelse, han med Stolthed frem-satte, da vi i Dag sagte ham for at faa et Fødselsdags-Interview:

— Da jeg var 10 Aar kom jeg i Arbejde paa Agerskovs Tobakfabrik, hvor jeg fik 21 Øre om Dagen. I Morgen fylder jeg 70 Aar, og fra mit 10. til mit 70. Aar har jeg ikke haft en eneste arbejdslos Dag. Det kan være hvad det vil, men hvad jeg er glad og stolt over, er, at mine 8 Sønner og Svigersønner alle er i godt Arbejde — det kunde se ud, som om de har hørt noget af Faderen.

Det gaar tilbage med Skorstene!

»Fejeren«, som Skorstensfejeren Olesen kaldes mellem Venner, har gennemlevet hele Hørsens Bys nyere Historie. At tale med ham er som at blade i et lokalhistorisk Værk, det ene Minde og Indtryk afløser det andet, man ved snart ikke, hvor man skal holde op. Lader man Skorstensfejeren Olesen selv fortælle, behøver man ikke at komme med mange Stikord for at holde Talens Strøm vedlige. Vi træffer ham paa Kvisten i den lille Ejendom i det lille Badstuestræde, hvor Olesen har boet i samfundet 48 Aar.

— Jeg blev, fortæller han, Skorstensfejermester i det ene af Byens Distrikter i 1911. Dengang var Byen delt i 2 Distrikter, det er den ikke mere, idet jeg for 5 Aar siden konstitueredes ogsaa i det andet Distrikt. Sagen er den, at Skorstensfejere-Embedet ikke kræver saa meget af sig som tidligere, af den simple Grund, at »Arbejdsmarkens Indtægt«. Der

Skorstensfejeren P. M. Olesen.

bliver Aar for Aar færre og færre Skorstene, se f. Eks. i Kattesundets Nybygning, hvor en Masse Mennesker skal bo under kun et Par Skorstene. — Olesen ryster paa Hovedet af denne for en Skorstensfejer lidet lystelige Udvikling.

— Naa, fortsætter han, jeg klager ikke. Skorstensfejer-Embedet kan, naar det ikke er delt, koste 14,000 Kr. af sig aarligt. Jeg har 2 Svende, der tilsammen faar 8000 Kr., og naar jeg har betalt Skat, Procenter m. m. har jeg nogenlunde det samme som Svendene, saa jeg klarer mig godt nok.

Jeg er jo ikke for stolt vant fra Ungdommen af. I 1884 kom jeg i Lære hos daværende Skorstensfejermester Theobald Jørgensen hos hvem jeg var Svend fra 1888 til 1911, og som jeg altsaa tjente i 27 Aar. Jeg fik 7 Kr. om Ugen, og da jeg giftede mig — det var i 1890 — vilde jeg jo have Lønforhøjelse, men den gik ikke. Først da min Hustru og jeg flyttede fra Spedals, som laa et langt Stykke fra Hørsens, og ind i Badstuestræde, kom jeg paa egen Kost og opnaaede 13 Kr. om Ugen. Det var heller ikke overvældende flot, naar man tager i Betragtning, at vi fik 5 Børn paa 5 Aar. Vi fik ialt 10 Børn, hvoraf de 6 endnu lever. Det var smaa, var det, men saa var det jo, jeg kom i Tanker om at supplere Indtægterne ved Hjulsp af det, der endnu den Dag i Dag er min Ynglingsport, nemlig at fiske Genstande op fra Hørsens Bund. Fra 1902 var jeg Brandmand, og ofte blev jeg kaldt op om Natten, naar jeg havde fiske til Kl. 12. Alligevel skulde jeg møde Kl. 6 hos Master — vi boede lige der dengang.

En Sport, der kræver „Følelse“.

Vi leder samtalen ind paa Olesens snart berømte »Fiskeri«.

— Efterhaanden fik jeg jo mildere Apparater, siger han, og sammen med min Evne til at »føle«, gav disse gode Resultater. En Sommer fiskede jeg 5 Lommeure op fra Hørsens Bund, og jeg fik 5 Kr. pr. Stk. Jeg anvender en lang Stang med to Jernhænder i Enden, den ene er fast, og med den føler jeg. Den anden er bevægelig og griber om det, den første mærker. Stangen maa endelig være hel, da det ellers er umuligt at »føle«. Jeg valdt efterhaanden Ry for at kunne finde Genstande paa Havbunden, og naar Politiet efter at have draget Ved ikke kunde finde en druknet, kom man til mig. Jeg har taget 5 døde Mennesker op af Hørsens Havn — men den Bestilling var jeg ikke glad for.

Men jeg har ogsaa reddet levende Mennesker, i alt vel nok 7—8 Børn. Det blev der ikke gjort saa stort Staahej af dengang, for saa var der af og til en anden, der reddede et af mine Børn, og saa kunde det gaa lige op. Jeg husker dog en ganske bestemt Tildragelse i 1912. En ung Pige, Datter af min Nabo, var blæst i Havnen ved Siden af en Damper, der laa, hvor Silopakhuset nu ligger. Min Son, der arbejdede i Skanderborg, og havde været i Hørsens for at faa nyt Tøj, og jeg kom gaaende, da Folk raabte Gevalt. Vi kunde se Pigen paa Hørsens Bund, og min Son knæbød sin splinternye Jakke og sprang i. Han fik Pigen op, og jeg greb hende i mine Arme og trykkede, ligesom man holder noget af en Sæk. Hun kom til Bevidsthed, og i Dag er hun en nydelig Pige, der tjener i København. Tildragelsen blev omtalt med 4 Linjer i »Folketidende«, og det var vi stolte af. I Dag vilde man nok have gjort mere Blæst ud af Sagen, og mon ikke Carnegie-Fonden i alt Fald vilde have givet min Son et nyt Sæt Tøj?

Da Godsejerens Guldur blev fundet.

I En Dag havde Godsejer Andersen, Vindinggaard, tabt sit kostbare Guldur i Havnen. Det var 600 Kr. værd og dauden Arvegods, idet det havde til-

29. August.

Da Anna Bloch gjorde Skorstensfejeren til Husejer.

Det var i 1890, vi flyttede ind i Huset i Badstuestræde, der dengang ikke saa nær saa hyggelig ud som i Dag. Der var ingen, som vilde bo i Huset, da det hed sig, at det spøjte — det laa lige overfor Kirketgården og Lighuset, og i Strødet laa de Badstuer, som Klosterkirkens Nonner benyttede. Vi mærkede dog aldrig noget til Spøgeriet og tog os den Slags let. I Badstuestræde boede lutter bønnerige Familier, som man ikke var saa glad ved at have, og man var ogsaa ved at blive lidt ked af mig paa Grund af mine mange Børn. Men saa arvede mine opfaderinden Anna Landemann, senere Anna Bloch, hele Gaden, og hendes Fader, Dr. Linnemann, skulde sælge den for hende. Jeg indfandt mig hos Doktoren og vilde gerne købe mit Hus. »Har De Penge?« spurgte han. »Jeg har 50 Øre«, svarede jeg, og da han rystede paa Hovedet, sagde jeg: »Men jeg er konfirmeret sammen med Anna«. Saa skrev Doktoren til Anna, og der kom Svar: »Olesen skal have et Hus«, og saa købte jeg det for 3000 Kr., saaledes at jeg i Renter og Afdrag betalte 180 Kr. om Aaret. De andre Beboere i Gaden købte deres Huse paa samme Vilkaar, og det kan de altsaa takke den Omstændighed, at jeg blev konfirmeret sammen med Anna Bloch, for.

Mistet alt ved Brand.

Imidlertid brændte hele Gaden i 1900, og vi mistede alle alt, hvad vi havde. Hele Historien var kun forsikret for 700 Kr., og Byggegrundene kom altsaa til at staa os i 2000 Kr. pr. Stk. Vi byggede selv i Løbet af Sommeren 1900, og Byens Beboere, som saa, hvor haardt vi var ramt, var gode mod os. Jeg fik overrakt en Sparkekassebog paa et Indsamlet Beløb paa 500 Kr., 35 Øre. Huset kostede mig 10,000 Kr., og først 20 Aar efter kunde det forrente sig. Det var haarde Tider, men vi flyttede og var glade og godt tilfredse. Men det var ikke gaaet, hvis ikke jeg havde haft mit »Fiskeri«.

Jeg har, siger Olesen, altid været en selvstændig Natur, og jeg var med allerede i Hørsens Venstrevelgerforenings »Forløber«, Fremskridtsforeningen, og i Hørsens Venstrevelgerforening sad jeg i en lang Aarrække i Bestyrelsen. Jeg gik af for nogen Tid siden, for jeg var blevet for gammel, men man takkede pænt for mit Arbejde for Foreningen, og det min-

29. August.

deret hans Svigerfader, Godsejer Schou, Palegaard. Han ledte efter det i 16 Dage, før en Mand ved Havnen, der hed Jensen, gjorde mig opmærksom paa, at Uret var tabt, og 20 Minutter efter stod jeg med det i min Haand. Jeg fik en Check paa 50 Kr., men jeg havde givet Jensen 10 Kr. for at vise mig Stedet, hvor Uret laa, og saa maatte Godsejeren op med yderligere 10 Kr. Jeg tror nok, han syntes, det var billigt.

En Dag bad Kommandør Erik Lauritsen mig om at tage hans Fyldespænde op — han havde tabt den i Havnen. »Det kan jeg ikke«, sagde jeg, »for en Fyldespænde har ingen Løse«. »Den har kostet 50 Kr., og De faar 20 — saa tjener jeg 30«, sagde han, og da jeg havde ledt i en halv Time, var Fyldespænnen fundet. Jo, jeg har haft mange morsomme og gladelige Oplevelser i Forbindelse med min Sport. En Dag tabte en Dame fra »Ydme« en Taske med alle sine Penge i Sejlbunden. Folk samlede ind til hende og gav hende 25 Kr., men da jeg Dagen efter fandt Tasken, vilde hun ikke have de 25 Kr. Jeg og mine Hjælper tog hver en Bajer for vor Ueflighed — og Pengene gik efter mit Forslag til Samfundets Erkekasse. Det var da et helt godt Resultat af en Fritidsbeskæftigelse.

En 70-aarig Eventyrer.

Skorstensfejermester Olesen har i adskillige Aar været Brandmand. Han var Sprøjtefører Nr. 10 (det Tal er mit Lyketal, siger han), og han var en forvoven og dygtig Brandmand. Naar en Opgave syntes uløselig, gik han paa med Trods, som den Gang har var med til at redde 12,000 Tønder Korn paa Dampmøllen, skønt der blev raabt om, at det var et umuligt Forehavende. Under Raadvedtøndergårds Brand i sin Tid var det Olesen, som ene af alle vovede sig ind i Stuehuset og reddede Proprietær Morten Jensens kostbare Samling af Mønter fra det 13. Aarhundrede. Han fik en Dueser paa 100 Kr., som han delte med sine Kammerater, men da det senere brændte for Olesen selv, huskede Morten Jensen ham og hans kammeratlige Handling, og sendte ham yderligere 100 Kr.

Endnu paa sine gamle Dage er Skorstensfejermester Olesen noget af en Fantast. Han »fisker« efter en egnagtig Skat, nemlig Krigsskatten i Stilling Sø, og han gaar meget systematisk frem.

— Jeg fisker nu paa 3. Aar i Stilling Sø, siger Olesen. Det er fastsat, at Danskerne under Flugt for Svenskerne under Svenskekrigen i 1659 lod en Krigskasse gaa til Grunde i Stilling Sø, da de maatte opgive at flygte til Aarhus. Jeg regner med, at Kassen er i Behold, og da den bl. a. skal indeholde 76,000 hollandske Gylden i Guld, er den jo nok værd at fiske efter, og andre har da ogsaa sendt Dykkere ud efter den — saa de maa jo være lige saa dumme som jeg. Jeg har læst, at Danskerne, da de kørte over den isbelagte Stilling Sø, kunde se Stilling Kirke i Maanedkin, og jeg har valgt at eftersege Strækningen fra den ældste Gaard i Gram til Stilling Kirke. Jeg gaar frem efter en 5 Aars Plan, jeg leder 3 Søndage hvert Aar efter Skatten — hvis de 5 Aar gaar, uden at der kommer et Resultat, vil jeg opgive mit Forehavende. Jeg fisker med en 28 Fod lang Stang og mine to Jerngrabber, mit eget Patent. Det koster mig en 10 Kroneseddel hver Gang, men, slutter Olesen, saa har jeg haft den Fornøjelse, — det er min Sport, og hvad ofrer Folk ikke undertiden paa deres Sport.

Og saa, fejrer Olesen til med en for en 70-aarig, indtagende Optimisme i Blikket, det kan jo gaa hen og give mange Penge. m.b.